

Itärajan takana työskentely oli kokemus vailla vertaa

19.6.2018, 16:12

Neuvostoliitossa työskentely tarjosi monelle rakennusalalla toimivalle mahdollisuuden aivan uudenlaisiin kokemuksiin ja elämyksiin. SKS keräsi itärajan takana työskennelleiden rakentajien muistoja ja tarinoita.

Maaliskuun lopussa 2018 päättynyt [Itärakentajat](#)-muistitietokeruu tuotti monipuolisia kuvauksia itärajan takana rakentamisesta ja elämisestä, vieraaseen kulttuuriin sekä omanlaiseensa yhteisöön sopeutumisesta. Rakentajiksi käsitettiin kaikki mukana olleet hankkeiden suunnittelusta niiden viimeistelyyn asti, vierailijoista vuosia itärajan takana viettäneisiin.

Keruuseen osallistui 46 vastaajaa, joista 15 oli naisia ja 31 miehiä. Keruuaineisto sisältää 280 sivua tekstiä ja 195 valokuvaa. Vastauksissa korostuu Neuvostoliitossa, Venäjällä ja Virossa vietetty poikkeuksellinen ja monellakin tapaa mieliin painunut aika. Työskenteleminen vieraassa maassa totutuista poikkeavissa olosuhteissa vaati sopeutumista, mutta antoi paljon.

Muistelut sijoittuvat pääasiassa Kostamukseen, Svetogorskiin, Sovetskiin, Kondrovoon, Moskovaan ja Leningradiin. Mukana on kokemuksia myös Tallinnasta, Saimaan kanavalta sekä muilta Neuvostoliiton, Viron ja myöhemmin Venäjän paikkakunnilta. Vastauksissa korostuvat Kostamuksen kaivosteollisuuskombinaatti, Svetogorskin selluloosa- ja paperitehdaskombinaatti, Sovetskin selluloosa- ja paperitehdas, Kodrovon paperitehdas, Hotelli Metropol ja Tallinnan satama. Klinikat, tehtaot, varikot ja laitokset sekä kerrostalot ja hotellit ovat olleet tyypillisiä rakennuskohteita. Työmailla vietetyt ajanjaksot vaihtelevat, myös työkuvat ja kuvaukset työmaista ovat moninaisia.

Naiset toimivat tulkkeina, rakennussiivoojina ja ruokahuollon tehtävissä sekä toimistotöissä, avustavissa tehtävissä tai kotiäitinä. Miehet olivat moninaisissa rakennusalaan liittyvissä tehtävissä työmiehistä toimihenkilöihin aina perustusten luomisesta kohteiden viimeistelyyn asti. Muun muassa kohteiden sijainti, oma toimenkuva ja verotus määrittivät sitä, matkustettiin työmaalle päivittäin, viikoittain vai viikoiksi kerrallaan. Moni asui tilapäisasunnoissa työkohteen lähistöllä tai sen yhteydessä. Viisumit ja kuljetukset määrittivät liikkumista, työpäivät olivat pitkiä. Työmaata kuvataankin omaksi yhteisökseen, tiiviiksi ja poikkeukselliseksi. Valtakunnan raja tarkoitti monelle myös rajaa normaalin elämän ja komennuselämän välillä.

Vapaa-aikaa komennuksilla vietettiin pääasiassa työyhteisön kesken, urheillen, pelaten, syöden ja juoden. Kanssakäyminen paikallisten kanssa oli paikoitellen rajoitettua. Maiden välillä järjestettiin kuitenkin virallista ystävyystoimintaa, ja epävirallisempaakin kanssakäymistä esiintyi. Sosiaalisia suhteita solmittiin niin työyhteisön sisällä kuin paikallistenkin kanssa. Projektielämä oli haastavaa, matkat Suomeen ja takaisin olivat raskaita. Toiset jaksoivat pidempään kuin toiset ja vastausten perusteella on helppo todeta: ”Aika aikaansa kutakin”. Rakentajat muistelevat kuitenkin lämmöllä itärakentamisen kulta-aikaa 70–80-luvuilla, jolloin suomalaiset olivat poikkeuksellisessa asemassa suljetun Idän alkaessa avautua muulle maailmalle.

SKS järjesti *Itä rakentajat*-keruun yhteistyössä Rakennusteollisuuden entisen aluepäällikön Raimo Hovin ja Rakennusliiton entisen aluepäällikön Kari Lapaton kanssa 1.11.2017–31.3.2018. Vastaajien kesken arvotut kirjapalkinnot on postitettu voittajille.

Kiitämme lämpimästi kaikkia keruuseen osallistuneita!

Lisätietoja: Jukka Timonen, SKS:n arkiston Joensuun toimipiste, p. 040 730 1739,
jukka.timonen@finlit.fi